

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

II. Actio in scripto inter Lutheran. & Zuinglian. Augustæ instituta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

mento sperabat istuc impelli posse, vt in hac ANNO
 causâ se pro mansuetudine sua, & insigni co- 1530.
 mitate benigniorem exhiberet Zvvinglia- Melancht.
 nis, nec eos tam duriter à societate repelle- mollitiem
 ret; præsertim cum nunc à Luthero disun- amat.
 ctus esset. Et Sacramentarij quidem, Capi- Sacramen-
 to cum primis & Bucerus, hac de re cum ipso tiorum
 Melanchthone colloquium ambiebant; quod votum cõ-
 ille perpetuo defugit; siue per Saxonem grediendi
 prohibitus ne congregaretur, siue per Lu- cum Me-
 therum ipsum, siue quod suo quodam du- lachthone.
 ctu, ab insigni Buceri fraudulentia sibi me-
 tueret.

Landgravius igitur ea, de quibus collo- II.
 quendum erat, per Zvvinglianos iussit in Eorum li-
 breue scriptum redigi, quod Melanchthoni bellus obla-
 & Brentio fuit oblatum, vt expenderet ne- tus Luthe-
 gotium, ac deinde respõderent. Auctor scri- ranis eiusq;
 pti, quisquis fuit, siue Bucerus, siue Capito, summa.
 rationibus quibusdam persuadere nitebatur, *Chytr. in*
 Zvvinglianos à Lutheranis recipiendos in *hist. Confes.*
 fraternitatem, & ad subscribendam Confes- *fol. 648.*
 sionem, quã Melanchthon id temporis me- *Selnec. in*
 ditabatur, vnà cum Protestantibus admit- *recit. f. 242.*
 tendos: controuersiam verò de Eucharistia
 reiiciendam ad Concilium, vrgendumque
 Cæsarem, vt id tandem indicetur.

Melanchthon & Brentius, vbi scriptum Lutheræ
 hoc perlegissent, datis ad Landgravium lit- norum re-
 teris 9. Iunij respondent: Non ignorare se plica.
 infirmos errore per imprudentiam implici-
 tos tolerari forsan ad tempus posse. Verum,

ANNO
1530.
Respuunt
fraternita-
tem.

Apostoli
verba de
hæresiar-
chis.

Absurditas
nouæ Theo-
logiæ.

Fides inge-
nue profi-
tenda.

vt prauorum dogmatum autores pro fratri-
bus agnoscantur, id nullo pacto committen-
dum; præsertim cum aduersarij conceptum
errorem, magnâ animorum contentione de-
fendant. Paulum suscepisse Galatas quidem
in errorem abductos; At de peruersi dogma-
tis magistris, in hæc verba prorupisse: Vti-
nam abscindantur, qui vos conturbant. Se-
quidem, illæ sâ conscientia, cum ijs in frater-
nam societatem coire non posse, quorum do-
gmata non probent, cum idem Paulus peccat-
um esse iudicet, quicquid non procedat ex
fide. Nouam hanc esse Theologiam in Eccle-
siâ, quæ, non habitâ ratione dogmatum, satis
ad salutem esse iudicet, si primum ocio, paci-
que studeamus, deinde vitam virtutibus po-
liticis vtcunque ornemus: Quæ si perfecta sit,
& ad benè beateque viuendum absoluta ra-
tio, multos è gentilium philosophis in Chri-
stianorum album referri oportere. Quod
auctor scripti Concilium vrgendum cen-
seat, id suo modo non abs re videri posse. At
siue in Concilio, siue extrâ Concilium ver-
semur, fidem ingenue profitendam, nec pro-
hibendum, quo minus prauorum dogma-
tum cursus impediatur. Zvinglianos ipsos
non expectato Concilij decreto, Papistas &
Anabaptistas persequi: Cur igitur iniuste fa-
cere censendi sint, qui falsam ipsorum do-
ctrinam extrâ Concilium prohibere insti-
tuant? Multum eos Augustæ gloriari de pe-
cunijs, de paratâ manu hominum, de gentiū
exte-

exterarum auxilijs. Mirum sibi videri, cum alioquin perpetuò in ore habeant charitatem, quod ad huiusmodi strophas & consilia se vertant, in quibus Christianæ charitatis, obedientiæ, & patientiæ ratio non habeatur. Quod si verum esset ipsorum dogma, non decere tamen Christianos homines ea consilia, ex quibus horrenda sit Ecclesiæ & politiæ confusio oritura. Videre se, quam tragediam machinetur Sathan: Itaque cauendum, ne quid in hac causâ temerè vel imprudenter egisse videantur.

Landgravius, perlectis his litteris, respondet prolixè satis, & Melanchthonis ac Brentij rationes diluit, quibus freti Zvinglianos à fraternitate repellabant. Durum sibi videri, ait, quod cum in reliquis fidei capitibus idem cū ipsis sentiant, ob vnius dogmatis discrepantiam reiiciantur. Sperare se, futurum vt hanc rem expendant maturius, & aliam mentem induant: Quod vt faciant, varijs rationibus persuadere conatur. Certè si dogma Zvinglianorum vi prohibeatur, armataque manu, existimare se dicit, id iniustū fore: Tum quod Christus doceat, permittendū, vt zizania crescant cum tritico, & Paulus Christum moneat quoquo pacto predicandum, siue per occasionem, siue per veritatem, tum etiā quod Lutherus initio scripserit, prohibere libros & conciones nō esse politici magistrat⁹, cui corpora fortunèq; nō conscientiæ, vel animarū gubernatio cōmissa

ANNO
1530.
Charitas
Sacramen-
tiorum
dolosa.

Landgraviij
responso.
Selnecc. recit.
12: pag. 246.

Zizania cū
tritico cre-
scere debe-
re.
Lut. senten-
tia de hæ-
reticis li-
bris &c.

ANNO
1530.

De veritate
Luthera-
nismi du-
bitat.

Luthera-
norū repli-
ca.

Cōiunctio
cum Sacra-
mentarijs
qualis.

fit; tum verò maximè, quod Zvvinglianos, ait, nondum erroris esse conuictos: Neque verò quenquam citrà causæ cognitionem damnandum asserit. Se quidem, quod vera sit in hoc certamine Lutheranorum sententia, per expressum textum sine glossa certiorum reddi non posse: Auditurum tamen vtroque, & rationis suæ iudicium veræ sententiæ, Deique verbo submissurum. Rogare interim atque obtestari, vt si fieri possit vlla ratione, fraternam societatem cum Zvvinglianis ineant.

Respondent illi denuò per litteras: Non dubitare se, quin Princeps affectu planè sincero hanc causam agat, & salutem publicam spectet multarum gentium. Petere igitur denuò, quã possint humiliter, vt rationes prudenter expendat, quibus nuper se scripserint in hac causa moueri. Ijs se dicunt etiamnum inhære, nec posse cū Zvvinglianis in hanc venire fraternam coniunctionem, quæ magno foret cum scandalo coniuncta: quandoquidem probare viderentur, & confirmare doctrinam eorum assensu suo, quam tamen coram Deo defendere vel tueri nequeant. Neque verò valdè gratum id futurum Deo, si dogma Zvvinglianum repugnante conscientia defendendum susciperent. Quod in suspicionem adducti sint apud Principem, quasi Zvvinglianorū oppressione delectentur, eam esse calumniam. Pacis enim se cupidissimos esse, & ab inquietis consilijs alienos.

De

De Zvvinglianis verò gloriari quosdam, quod ad bellum instructi sint rebus necessarijs, & parati. Rogare se principem, ne nimium festinet quærendis humanis auxilijs, quæ frequenter etiã in bonis causis frustrentur; & vt hanc responsionem clementer accipiat.

ANNO 1530.

Hæc acta sunt Augustæ, priusquam oblata Cæsari fuit Lutheranorum confessio; nec aliud spectauit in hac actione Landgravius, quam vt ad eã vnã cum Lutheranis subscribendam Zvvingliani admitterentur. Quod cum frustra machinatus esset, Bucerus, qui primarius erat huius fabulæ choragus, negotium hoc alia sibi via rursus tentandum iudicauit. Igitur mense Julio, cum Protestantium confessio iam esset in confessu principum recitata, insinuauit se in colloquium cū Gregorio Pontano, Saxonis Electoris Cancellario, ei que persuadere conatus est, Heluetios in cōtrouersia de Cœna Domini, verbis à Luthero dissidere tantum; re ipsa non dissentire. Itaque si vtri que veniant in colloquium, facile futurum dicebat, vt sublata verborum discrepantia, in eandem sententiã conuenirent: Erat Bucerus insigniter versipellis, atque huc ibat, vt Luthero absente Melanchthonem, Brentium, & reliquos Lutheranos circumuentos, instituto syncretismo, fraudulenter in societatem Zvvinglianorum inuolueret. Pontanus verò monuit Bucera, vt quæ priuatim huius generis dixe-

III.

Buceri machinæ Simonianæ.

Selnec. vbi supr. Chytr. hist. Aug.

Insinuat se apud Pontanum.

Eius intentio.

Scripto comprehendit suã sententiã.